Kuntien sakkomaksut tulee jäädyttää matalasuhdanteessa ja valtion rahoitusosuutta on nostettava alueilla, joilla pitkäaikaistyöttömyys on korkea

Hallitusohjelmakirjaus: Uudistetaan työllisyyspalveluiden rahoitusmallia siten, että se huomioi paremmin talouden suhdannevaihtelut. Matalasuhdanteessa kuntien rahoitusosuudet työttömyysturvamaksuista jäädytetään ja lakisääteisten työvoimapalveluiden rahoitusta korotetaan alueilla, joilla on korkea pitkäaikaistyöttömyysaste.

Tausta: Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi kunnille vuoden 2025 alussa. Lakisääteiset työvoimapalvelut rahoitetaan valtionosuusjärjestelmän kautta ei-korvamerkittynä. Valtionosuus määräytyy työikäisen väestön ja työttömien määrän mukaan viiveellä, jolloin rahoitus ei reagoi nopeisiin työllisyyden suhdannevaihteluihin. Kuntien rahoitusvastuu työttömyyskorvausten kustannuksista on kasvanut.

Perusteluosa: Työllisyydenhoidon järjestämisvastuu siirtyi kunnille ajankohdassa, jossa työttömyys ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut merkittävästi. Kuntaliiton mukaan työllisyys- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen rahoitusvaje on noin 100 miljoonaa euroa. Samaan aikaan kuntien rahoitusosuutta työttömyysturvamaksuista on kasvatettu. Arvion mukaan etuuskulujen kompensointi on alimitoitettu 50–100 miljoonalla eurolla. Kuntien rahoitusvastuu katkeaa vain työllistymisen myötä.

Nykyinen rahoitusmalli ei kestä kriittistä tarkastelua. Se ei huomioi suhdannevaihteluita ja rankaisee kuntia kovilla maksuilla juuri silloin, kun työttömyys on ennätyslukemissa. Nykyinen rahoitusmalli ei kannusta kuntia tarjoamaan valmennusta, työkokeiluja, palkkatukityösuhteita tai muita, monelle erityisesti pidempään työttömänä olleille asiakkaille, tarpeellisia palveluja. Työllisyysalueiden johtajista peräti 96 prosenttia katsoo, että alueiden rahoitusmallia tulisi muuttaa. Valtakunnallisista työllisyyden edistämisen tavoitteista juuri matalan työllisyysasteen asiakasryhmien työllisyyden nostamisen toteutuminen on ollut heikkoa.

Työllisyyspalveluiden järjestämisestä säädetyn lain mukaan julkisten työvoimapalveluiden järjestämisessä on huolehdittava erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämisestä. Rahoitusmallin tulee aidosti kannustaa kuntia panostamaan myös näihin palveluihin.

Vaikutusarvio: Muutoksen ansiosta heikommassa työmarkkina-asemassa olevat ihmiset pääsevät nykyistä paremmin palveluihin, jotka edistävät heidän työllistymistään. Samalla todennäköisyys, että he työllistyvät, paranee. Pidemmän tähtäimen vaikutusarviona työttömyysaste laskee.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Tatu Raitis, tatu.raitis@soste.fi, 040 128 9048

- **Sosiaalibarometri 2026:** Sosiaalibarometri 2026: Työllisyysalueiden rahoitus-ratkaisu on kestämätön - Soste
- **Kuntaliitto:** Paljonko työllisyysalueet käyttävät rahaa TE-palveluihin? | Kuntaliitto.fi